

er ongeveer evenveel nieuwelingen het tweede, als het eerste schaaftje moeten vinden. Dat is niet het geval: er komen er in twee uur 27 op het eerste, 3 op 't tweede. Als de twee plaatsen voor de controle-proef verwisseld zijn zelfs 57 tegen 2.

Het is dus inderdaad zoo, dat die geur van hun eigen orgaan voor de bijen nog zeer sterk op den voorgrond treedt, waar die voor ons al heelemaal niet meer meetelt.

Onbeantwoord blijft nog de vraag, of de bijen misschien met dit geurorgaan ook de luchtweg waarlangs ze gevlogen zijn kunnen parfumeeren, zoo dat navolgers die daardoor kunnen vinden. Bij windstilte zou dit denkbaar zijn. Gelukkig eigenlijk maar, dat er nog vraagpunten te onderzoeken overblijven.

Er zijn echter in deze prachtige studie zoovele en zoo belangrijke vraagpunten wel tot oplossing gebracht, dat het ongetwijfeld mag gelden als een schitterend en fascineerend voorbeeld van biologisch onderzoek met betrekkelijk eenvoudige technische hulpmiddelen verricht, en als een welsprekende weerlegging van de meening, dat er in zulke dingen tegenwoordig niets meer te ontdekken valt.

J. HEIMANS.

HET VOGELSEIZOEN 1922.

IN Mei 1916 genoot ik de eer, den heer Van Pelt Lechner, den man van het beroemde Nederl. Oölogische werk, op een vogeltocht door de Schouwensche duinen rond te leiden.

In een vrij uitgestrekt, laag en vochtig gedeelte gekomen, met biezten en lang, breedbladig gras, zei mijn gast: „Kijk, als je hier nu nog eens de watersnip broedende aantreft, dan zal me dat niets verwonderen.”

De watersnip, ja, daar brak ik me nog het hoofd niet mee. Ik kende den vogel niet eens goed. Zeker, hij had me wel ontelbare malen doen schrikken, als hij plotseling uit het korte oeverriet vlak voor mijn voeten opvloog, onder een snijdend: retsj, retsj, even vaak had ik hem met de oogen gevolgd in zijn weergaloos snelle zigzagvlucht, maar gedetermineerd had ik hem nog nooit en dat hij in onze duinen zou broeden, wel, 't was nog nooit in me opgekomen, dit te veronderstellen.

Toen de heer Pelt Lechner dan ook opmerkte, dat het terrein bovenbedoeld, hem een dorado voor de watersnip toeleek, nam ik het voor kennisgeving aan, zonder meer.

De snippen waren er wel, maar dat ze er zouden broeden, leek me zeer onwaarschijnlijk. Ook de jachtopzieners en andere menschen, die het duin kenden, haalden de schouders op.

Maar zie, in Juni van het volgende jaar, 1917, met den jachtopziener door het ruig begroeide vóórduin loopend, vloog plotseling uit het lange gras voor onze voeten een vogel op, die zich door zijn karakteristieke zigzagvlucht al dadelijk

verried. Het was werkelijk de watersnip. Water of modder was er niet. Hij vloog op uit het lange gras, dus zochten we naar een nest. 't Was gauw gevonden; er lagen 4 eitjes in, van denzelfden vorm als die van den tureluur, maar kleiner, meer groenig van grondkleur en de vlekken meer zwart. Ik dacht direct aan den heer van P. L. Hij had goed gezien, al lag het nest enkele K.M.'s van de plaats verwijderd, waar hij de gelegenheid voor snippen zoo mooi vond.

De watersnip was dus broedende geconstateerd op Schouwen en ik vond het feit belangrijk genoeg, om er in een plaatselijk nieuwsblad melding van te maken.

Fig. 1. Watersnip.
Foto J. VIJVERBERG.

Verwoed fotograaf als ik ook was, wilde ik, uit vrees, het — in ieder geval — zeldzame legsel te doen mislukken, hier de camera toch niet opstellen. Wel zou een mooie foto me veel waard geweest zijn, doch ik stelde er meer prijs op, dat de vogel hier zijn broedsel groot zou mogen brengen. In een gebied als dit moest en zou deze soort zich nu wel uitbreiden.

Het nest is gelukkig gespaard gebleven, de jongen zijn uitgekomen en de wereld ingegaan.

Van dat jaar af zochten we elk voorjaar natuurlijk naar nieuwe nesten en elke lente vonden we er ook een of meer. 't Lukte echter niet gauw, den vogel te fotografeeren; hij bleek erg schuw en liet gemakkelijk zijn nest in den steek.

De volgende lentes hoorde ik het typische geluid ook in de Schouwensche duinen en waar het klonk boven mijn hoofd, zocht ik terdege naar een nest, maar vond er geen.

Eindelijk, in het voorjaar van 1922 dan, gelukte het den jachtopziener er weer een te vinden. Alle sentimentaliteit werd nu op zij gezet; de camera moest er voor.

Het nest lag slechts een honderdtal meters verwijderd van dat van 1917, in het lage voorduin, de z.g. „watervlakte”.

Op een mooien Zondagnamiddag gingen we de voorbereidende maatregelen treffen, een vriend van me, de jachtopziener en ik. Dicht bij het nest gekomen, vonden we en passant een piepersnest met een koekoeksei. Daarna ging 50 Meter voor ons uit een grutto op. Voor we diens nest bereikt hadden, stonden we voor dat van de snip. Deze liet ons tot op twee meter afstands naderen, voordat ze van het nest ging. In een oogwenk was ze honderd meter ver weg, terwijl al gauw het mannetje zich bij haar voegde. Terwijl we bij het nest lagen, passeerde het paartje ons op korten afstand in pijlsnelle vlucht.

Er lagen 3 eitjes in het nest. Dit lag op den grond tusschen de korte takjes van de dwergwilg. Zonder al te veel terreinverandering kon het wat blootgemaakt worden. De jachtopziener gaf den raad, nog niet te fotografeeren, daar de snip nog maar pas zat te broeden. Ik zou dus nog een week wachten en zette de camera, die ik toch bij me had, maar voor het nest van de grutto. De koperdraadjes kwamen boven de eitjes en we stapten op.

Terwijl we zoo naar de witte hillen koers zetten, kwam de man snip ons nog vergasten op zijn mooie vliegemonstraties, gepaard met het karakteristieke blatende geluid, hoog in de lucht. 't Was een genot, om den vogel in zijn meesterlijke vlucht te volgen. We merkten duidelijk op, dat het geluid gemaakt werd, als het vogeltje in zweefvlucht, langs een dalende lijn voortgleed. Als het weer de wieken uitsloeg, hield het geblaat op. Zoolang we het dier konden volgen, bleven we het nakijken, geboeid aan de plaats. Daarna klommen we de zandheuvels op. We vonden nog een kievitsnest op een hoog, zandig plateau, verder dat van een wulp en hadden heel wat moeite, om, op een afstand van zes meter een eend in een ijl struikje op het nest te zien zitten, ondanks onze Zeiss en Buschkijkers, die op dezen korten afstand toch ijverig werden gebruikt.

Toen we bij de grutto terug kwamen, stond het contact nog precies, zooals ik het gesteld had: de vogel was er nog niet bij geweest. Daar het al tegen den avond ging loopen en ik geen lust had, nog weer een uur door het duin te gaan dwalen, terwijl ik toch al zooveel goede grutto's had, nam ik de camera weg en we gingen huis toe.

Den volgenden Zondagmorgen 11 uur was ik weer ter plaatse, met de camera. De snip was er gelukkig nog. Ik maakte het nest wat bloot, zette op een kleinen meter afstands op een dikke zode mijn camera met electrischen sluiters, bevestigde het contact boven de eieren, stelde in, schoof de plaat voor en ging een paar honderd meter vandaar achter een ruggetje door mijn prisma liggen kijken. Nauwelijks lag ik, of de grutto daalde recht op het nest neer. En nauwelijks 5 minuten later zag ik dicht bij de camera een bruin vogeltje met een reuzensnavel vlak bij de camera bewegen. Hij aarzelde niet, ging vastberaden verder Daar zette hij zich op het nest, schrikte, vloog weg. Hij was gekiekt. Vlug ging ik naar de camera schoof een andere plaat voor, die echter al gauw waardeloos was, daar de sluiters plotseling afging en na mijn laatste chassis voorgeschoven te hebben, ijde ik weer naar mijn observatiepost. Om 5 minuten later weer terug te moeten. Het vogeltje had weer contact gemaakt.

Ik ging nu in den kelder op een nabijgelegen boerderij platen wisselen, bleef er een poosje plakken — ik had nu toch 2 opnamen — en was na een goed uur weer bij mijn snipje terug. Eenige minuten later lag ik weer achter mijn ruggetje te kijken. De snip kwam ditmaal niet zoo gauw. De boer kwam eens bij me kijken, wat later ook de knecht. Dat kortte den tijd. Na anderhalf uur echter was de vogel nog niet geweest. Ik veronderstelde, dat hij voor dien dag er den brui van gaf en brak op. De opnamen bevredigden me niet. Daarom reed ik 's Maandagsnamiddags

5 uur, na schooltijd naar het duin. Ik was er om 6 uur. Half zeven stond de camera en kwart voor zeven had ik de snip weer op de plaat. De tweede opname had ik een uurtje later, toen het licht al bedenkkelijk zwak was, waarom ze veel minder was dan de eerste, die alleen den langen snavel niet op zijn mooist deed zien.

Ik wilde den Zondag daarop de snip nog weer eens „uit de hand” nemen, vanuit een kuil. De jachtopziener maakte er in den loop der week een gereed en 's Zondagsmorgens dan, ongeveer elf uur, zat ik er weer in, het contact naast me. Na een minuut of vijf gleed iets door de lucht, laag boven den grond en over het nest: tok, tok, klonk het. Achter het nest viel het neer. Het was ons trouwe snipje weer. Ik greep het contact en keek met spanning rechts van het nest, waar de lange

Fig. 2. Patrijs bij zijn nest.

Foto J. VIJVERBERG.

snavel tusschen de twijgjes verschijnen moest. Daar was hij al, het groote oog volgde en de heele vogel stond op een paar meter afstand vóór me, arge-loos, volkomen rustig. Een prachtig diertje met zijn mooi fluweel-zwart op den rug, onderbroken door de drie lichtere lengtestreepen. Hij zette zich op de eieren en . . . klap . . . was gekiekt. Zoo maakte ik dien dag 5 stereo-opnamen ($9 \times$

18 cM.) waarvan echter maar één een bevredigende kiek gaf, daar buiten mijn weten de camera defect geraakt moest zijn. Ik vond het wel jammer, maar daar ik toch 3 behoorlijke kieken had en de week daarop niet naar Haamstede kon, was het met de snippenkiekerij voorloopig gedaan. In den loop van het seizoen heb ik geen tweede nest meer gevonden of gezien. Toch moet de watersnip er nog eens weer aan gelooven.

De tweede nieuwelings (voor mijn fotowerk), die de jachtopziener me wees, was *de patrijs*. Ik had deze wel eer kunnen fotografeeren, zelfs had het weinig gescheeld, of ze had de heele collectie van vogelfoto's ingeleid. 't Was in Juni 1909 op een Zaterdagmorgen. Terwijl ik door een boschje liep, voelde ik plotseling iets onder mijn voet wegschieten. Van schrik sprong ik naar boven! Ik dacht aan een bunsing. Toen ik de zaak onderzocht echter, lagen er niet minder dan 16 patrijseieren voor mijn voeten, met er naast . . . een staart. De zaak was duidelijk. Ik had op het broedende dier getrapt en dit had de vlucht genomen met achterlating van zijn

staart. Ik liet het heele zaakje zoo liggen en nam er een kiek van. Daarna ging ik weg, doch kwam na een kwartier terug. Wat ik gedacht had, bleek juist: De patrijs zat weer op de eieren en bleef zitten, zelfs toen ik er op stond te kijken, vlak bij. Dit verbaasde me niet zoo bijzonder. Ik zag voor mijn oogen een tooneeltje uit den tijd, toen ik nog als kleine jongen ronddartelde. Mijn kameraad en ik zaten op de knieën langs den slootkant. Tusschen ons in: een patrijs op haar nest, roerloos, onbewogen.

We waren nieuwsgierig te weten, hoeveel eieren wel in het nest zouden liggen. Aan den anderen kant echter was ons van kindsbeen af zoodanig de doodzonde ingeprent van een patrijzenest te verstoren, dat we het dier niet bruut van zijn nest durfden jagen. Zoo zaten we daar, besluiteloos, af en toe rondziende, of ook ergens plotseling het barre snuit van den jachtopziener verschijnen zou. Eindelijk . . . er moest toch wat gebeuren. Ik greep de patrijs bij de vlerken, tilde ze op en zette ze een halven meter verder neer . . . Een, twee, drie, . . . tien eieren lagen in den kuil. Nauwelijks hadden we ze geteld, of het patrijsje zat er al weer op ook. Zóó had ik het neergezet, of het was weer op het nest toegelopen. We keken elkaar aan, stonden zwijgend op en gingen verder. Die trouw aan het nest van het stomme dier, moet ons zóó getroffen hebben, dat we als bij intuïtie gevoelden, dat we daar niet langer mochten blijven.

En zoo stond ik, kleine twintig jaren later, weer voor zoo'n geval. Ik stond nu echter niet lang te kijken, maar stelde de camera op; de patrijs bewoog zich niet. Ik was gereed, had het balletje in de hand. Over den rug van den vogel slierde echter nog een lange grasspriet. Die moest nog weg. Voorzichtig ging de hand er heen. Ik zou den halm grijpen, . . . daar schoof de vogel van het nest. 't Was te veel voor het beest. Het is nooit No. 1 van mijn collectie geworden.

Maar nu had de jachtopziener een nest voor me. Ik had er nooit naar willen vragen, daar ik wist, wat een strop het voor zoo'n man zijn zou, als door camera-bemoeiingen een legsel van een patrijs of fazant, vertroetelingen van de jacht, verloren zou gaan. Nu hijzelf het me voorstelde, deze patrijs te kieken, greep ik de kans met beide handen aan.

Hij had me gezegd, waar ongeveer het nest liggen moest, zoodat ik het, naar ik dacht, zonder het gezien te hebben, even goed wist als hij. Toen ik, met mijn vriend aan zijn woning komende, hem niet thuis trof, gingen we zonder geleide het duin in. Ik zou de patrijs ook wel vinden.

Binnen een kwartier waren we op de aangeduide plaats, oorspronkelijk een uitgestoven zandravin, later met wat water er in, weer uitgedroogd, doch zichtbaar vochtig en daardoor met wat begroeiing langs de randen, zelfs aan eenen kant wat biezten, waarin het vorige jaar een eend had gebroed. In deze kom moest de patrijs zitten. Daar elke gelegenheid, om zeer verborgen te zitten (voor een ervaren mensch als ik me dacht te zijn), hier ontbrak, meende ik den vogel zóó gevonden te hebben. Mijn makker had als leek, minder pretenties, die keek mij maar na, vol vertrouwen in mijn onfeilbaarheid. Eilacie! mijn eerste, vluchtige

ronde door den kuil leverde niets op, nog eens gekeken; weer eens . . . mijn vriend toog ook aan 't zoeken . . . geen spoor van een patrijs. Ja, hier moest het toch zijn; in de biezen lag nog de kuil van het eendennest van verleden jaar. Vooruit maar weer, voor de zooveelste maal . . . geen patrijs. Ik gaf het op; wist niet meer, waar ik kijken zou. We stapten maar weer op. Na een minuut of tien zetten we ons op een ruggetje neer.

Daar kwam de jachtopziener aan. Na de begroeting kwam de patrijs op de proppen. „Ik kan ze niet vinden” zei ik, „ik begrijp er niets van. Ik heb op alle mogelijke plaatsen gekeken.”

„En toch zit ze er”, zei de man, „kom maar mee.” We volgden. In de ravijn gekomen, keek de man even rond, zette zich op een voor de waarneming gunstige plaats, wees met den vinger en zei: „Wat is dat dan?” We keken, maar onderscheidde niets. Ik echter begreep wel, dat de vogel daar werkelijk zitten moest. Onder een overstekend randje, waarvan een ijl bosje gras afhing zat de patrijs; zoolang men niet weet, dat er een vogel zitten moet, absoluut onzichtbaar. Dit had me gefopt. Ik had gezocht naar den vogel en dus gespeurd, om er een tipje van te ontdekken. Ik had naar den vogel gezocht inplaats van naar het kleine holletje, waar hij zitten kon.

Fig. 3. Tapuit met voer.

Foto J. VIJVERBERG.

Tegenover mijn vriend maakte ik een figuur als modder. Hij had altijd zoo hoog tegen me opgezien. En daar duikelde ik van mijn verheven voetstuk neer, gedegradeerd, ritsj, ritsj, de streepen afgerukt.

Intusschen genoot de man buitengewoon. Leek als hij was, inzake eieren- en nesten zoeken, kon hij de doeltreffendheid van mimicry of camouflage

nooit meer volmaakt bewezen zien dan hier, waar de man met een kwarteeuw ervaring tien keeren met zijn voet het graspolletje als het ware beroerde, zonder eenig dierlijk leven daaronder te bespeuren.

De jachtopziener berekende, dat de vogel al broedde, of er aan toe was. Daar hier weinig gevaar was, dat het dier zijn eieren in den steek zou laten, ook al zat het nog niet „vast”, besloot ik een kans met de camera te wagen. De makkers zochten wat zoden, om er de camera op te zetten, terwijl ik op 1 M. afstands van het nest gezeten, het toestel voor de opname gereed maakte. Onder die bedrijven door zat het patrijsje nog steeds op het nest. Na een minuut of tien stond de camera op een stoepje van graszoden, de helpers gingen nog wat takjes snijden, die het vreemde gedoe moesten maskeeren. Nu moest het contact boven het nest

gesteld worden en zou de patrijs er wel van door gaan. Ik keek dus in die richting en daar lag een nest met niet minder dan 18 lichtgekleurde eieren voor me. Het patrijsje was van het nest geschoven, zonder dat een van ons drieën er iets van gezien had.

Het contact stond nu gauw, vlug ingesteld, de laatste maatregelen getroffen en een plaats gezocht, vanwaar we de camera en het nest konden zien, zonder een bezwaar te zijn voor den naar zijn nest terugkeerenden vogel. We legden ons neer op den 30 M. hoogen rand van de ravijn en konden zelfs zonder kijker alles goed zien. Het patrijsje zat echter nog niet „vast” te broeden: na een uur had het zich nog niet laten zien. We braken dus op, daar we nog wel 3 weken lang gelegenheid zouden hebben.

In de Pinksterweek alleen door het duin dwalend, zette ik de camera er maar weer eens voor, en toen ik een uur later terugkwam, had de sluis zijn werk gedaan.

De tweede opname lukte niet zoo gauw en daar ik naar huis moest, pakte ik de spullen maar weg.

Op mijn verzoek groef de jachtopziener den volgenden dag een kuil in de helling van de ravijn, die, overdekt met bebladerde takken en helmwortels, mij een geschikte gelegenheid zou bieden, de patrijs „uit de hand” te fotografeeren.

Een weekje later dan zat ik op een mooien dag weer tusschen de takjes door naar het nest te turen, terwijl de jachtopziener boven op den rand lag te kijken. Amper vijf minuten nadat hij me had „toegestopt”, zag ik het bruine vogeltje komen aanstappen, laag op de pootjes, hier en daar wat oppikkend maar toch recht koers zettend naar het nest. Zonder aarzelen of naar het toestel te kijken, zette ze zich op de eieren. Even voordien had echter de sluis al geklapt, waar ze echter in het minste niet om maalde. Om kort te gaan, ik maakte in 3 kwartier tijd 4 opnamen en had wat den vogel betrof wel aan den gang kunnen blijven. Ik vond het nu echter al welletjes en brak op. Een week later waren er jonge patrijsjes.

Denzelfden kuil kon ik gebruiken bij het fotografeeren van den tapuit aan den

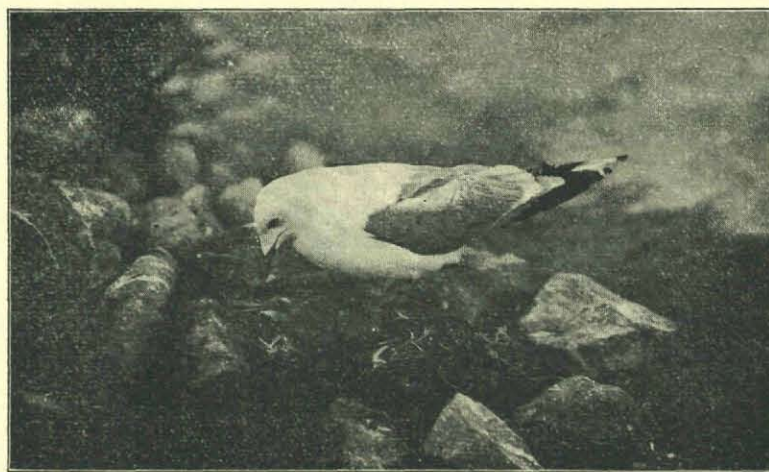

Fig. 4. Het Stormmeeuwtje op Schouwen.

J. VIJVERBERG.

ingang van het konijnenhol, waarin zijn nest lag. De jachtopziener had het mij al twee weken tevoren gewezen, doch ik had met kiekeen gewacht tot er jongen in zouden liggen.

Ik zat er maar 2 M. vandaan en genoot nu ik deze fraaie duinvogeltjes van zoo dicht bij kon bewonderen. Binnen een uur tijds had ik 3 opnamen, die alle onberispelijke afdrukken gaven.

15 Juni kregen *sterns* en *meeuwen* weer hun jaarlijksche beurt. Ik was vóór dien nog niet op de hillen in de inlagen geweest dit jaar. Een briefkaart van mijn Dordtschen collega Dr. Eijkman deed me er vroeger heentrekken, dan anders het geval zou zijn geweest. Den morgen van 17 Juni arriveerde hij met zijn Indian

Fig. 5. Zwartkopmeeuw neerkomend.

Foto J. VIJVERBERG.

op Noordgouwe en 's namiddags stonden onze camera's alweer op nesten van meeuwen en sterns gericht. Hij kieke groote sterns en ik, om toch ook opnamen te krijgen, voor de zooveelste maal de kokmeeuw. We fotografeerden beide met het elektrische apparaat, zoodat we na den sluiters gespannen te hebben, weg konden gaan, zoodat we wilden. Zoo hadden we ieder al

een paar keeren contact gehad. Toen we ons weer van de camera's verwijderden, en eens achter ons keken naar de honderden krijschende vogels, die tegen den wind kwamen opzetten, bemerkten we in de witte wolk tegelijk *Larus Canus*, die als solitaire gast al zoovele jaren op de hillen in de inlagen broedt. We zouden hem wel eer ontdekt hebben, er eer naar gezocht, als de pachter me niet al meermalen had gezegd, dat „Canus” dit jaar niet broedde op de hillen. Als de pachter zoon sprak, behoefden wij niet te zoeken. Vandaar, dat wij ook dien middag niet naar den eenigen witkop keken. En zelfs toen we hem daar ook zoo met de schreeuwende tegen den wind zagen optornen, kwam nog niet dadelijk twijfel aan 's pachters woorden in ons op. Toch bleven we hem in 't oog houden, vele minuten lang en hij had zoo de allures van iets op den hil te hebben, dat hem aantrok, dat we besloten, eens naar een nest te zoeken.

Ik kieke maar voor mijn verzet en Eijkman maalde om kokmeeuw noch sterns meer, als hij Canus, die hij nog niet had, zou kunnen kieken. We zochten dus een minuut of vijf, doch niet met de noodige volharding, daar toch onwillekeurig de verklaring van den pachter, dat hij er dit jaar niet broedde, ons na een vluchtige inspectie deed terugkeeren. „De pachter zal het toch wel weten” zei ik en even later, als we canus weer zagen komen aanwieken moest het er weer uit: „En toch heeft hij een nest!”

Intusschen trokken we maar verder weg naar den dijk toe, om de vogels tot rust te laten komen. Na een kwartier gingen we weer terug, naar de camera's kijken. We hadden beide weer contact gehad. Bij het teruggaan liep Eijkman langs de steenglóoing — eigenlijk op den drogen bodem van den plas — en bleef opeens staan.

„Kan dit hem soms zijn?” vroeg hij. Ik ging kijken en aarzelde geen oogenblik: „Wel wis en zeker is hij het; ik ken de eieren zeer goed.” Ik hield er een gewoon kokmeeuwei bij en het verschil was duidelijk.

Ik had opnamen genoeg van canus en zoo haastte Eijkman zich

dus, zijn spullen naar dit nest over te brengen. Het lag zoowaar tusschen twee keien onder aan de steenglóoing, gevaarlijk genoeg, als bij mogelijken regenval het water maar een weinig hooger opgemaal werd. 't Was me nu ook duidelijk, waarom de pachter het niet gevonden had. Toen de camera stond, het contact boven de eieren gesteld was, gingen we regelrecht naar den dijk. Onze kijkers stelden ons in staat, den witkop naar zijn nest te zien gaan.

Nu, het duurde niet lang. Om de camera bekreunde hij zich in 't minst niet. Wij zagen hem op het nest toestappen en zich neerzetten. We gingen kijken en jawel, hij was vereeuwigd. Evenwel, mijn vriend hechtte niet zooveel waarde aan de opname; 't was al in den avond, 't nest lag nu in de schaduw en de sluiters stond op $\frac{1}{100}$ seconde. De volgende Zondag zou dus desnoods heelemaal aan canus worden besteed. Eijkman, die 's Maandagsmorgens weer vroeg weg moest, ontwikkelde dien avond zijn platen niet. Ik wel en mijn 3 opnamen gaven me 2 mooie negatieven van een kokmeeuw, één zittend en één vliegend. Op de derde plaat was de vogel al te onscherp.

Fig. 6. De Groote Sterns met hun woeste kuiven.

Foto J. VIJVERBERG

's Zondagsmorgens tien uur bestreek mijn lens een kolonie broedende groote sterns, die van Eijkman wachtte op canus, terwijl we vanaf den dijk de bewegingen van de meeuw met den kijker konden volgen. We verloren dus geen tijd: zoo gauw de vogel zat, gingen we naar den hil, om een andere plaat voor te schuiven. Toen het ongeveer één uur was, had Eijkman 3 opnamen van canus en 2 van sterns, terwijl ik er van beide 2 had. Voor mijn vriend was het bepaald een succesdag.

Maar de dag was nog lang. We zouden nog eens naar de duinen gaan kijken. Wel was er niet veel bijzonders; eigenlijk niets. De patrijs zou wel uit zijn, en de bergeend meer tijd vergen dan een namiddag. Op goed geluk ging het op Haamstede aan. In een leeg bedstede in het hotel aldaar wisselde Eijkman platen, zoodat

hij wel weer zes nieuwe opnamen kon doen.

We troffen den jacht-opziener niet thuis, doch hadden het geluk hem even in het duin reeds te ontmoeten. Ja, de patrijs was uit, de bergeend had haar nest in den steek gelaten. Verder wist hij niet dan zilvermeeuwen. Eijkman wilde graag nog een kievit nemen, mij was alles even goed. Maar kieviten broeden er half Juni niet veel meer, zoodat we be-

Fig. 7. Wulp.

Foto J. VIJVERBERG.

sloten, maar koers te zetten naar de zilvermeeuwen in de hooge zandheuveld. Even hadden we geloopt: daar vloog dichtbij een kievit op . . . van zijn nest. Eijkman viel er bij neer, om zijn spullen te stellen. De jachttopziener en ik trokken verder, naar de hooge hillen. Zoover kwamen we echter niet. Toen we ons hoofd boven den rand van een ravijn staken, zagen we tien meter voor ons uit een wulp de groote vlerken uitslaan. Het nest was zóó gevonden, de eieren waren aan 't uitkomen: een jong had zich al losgewerkt. Mijn camera ging er voor. Binnen tien minuten stond ze voor de opname gereed. Ik had het contact wat hoog gesteld, daar het jong het anders wel eens zou kunnen aanraken, waar ik ondanks mijn voorzorg toch niet gerust op was. Intusschen was mijn makker ook bij ons gekomen en we gingen uit die omgeving weg. In een laagte met lang gras gekomen zochten we nog even naar een nest van de watersnip, doch toen we er niet gauw een vonden, lieten we ons in het gras neerzakken en bleven lekker

in het zonnetje liggen, wel een uur lang. Eijkman was zoo gelukkig, hier voor het eerst van zijn leven het „geblaas” van de watersnip te hooren, wat zeker het succes van zijn reis niet weinig verhoogde. Toen we de camera's gingen halen hadden we allebei contact gehad. Wel vertrouwde ik het niet, of het kleine ding het niet bewerkt had, doch dan gaf 't nog niet; 'k had wulpen genoeg.

Eijkman stuurde me later afdrukjes van zijn opnamen op 17 en 18 Juni. De sterns en de stormmeeuw waren onberispelijk, doch de kievit was mislukt. Hoewel de sluiter op $\frac{1}{100}$ seconde had gestaan, had de kievit kans gezien, tijdens die korte belichting, toch zoo te keer te gaan, dat de plaat slechts een zwart, vlokkerig gedoe, doch niets van een vogel te zien gaf.

Dinsdagsavonds na schooltijd, 20 Juni, ben ik nog eens met de camera op canus afgegaan en mocht nog 2 mooie opnamen van hem verkrijgen. Na afloop van het fotografeeren kregen nog 60 kokmeeuwen een ring van 't Leidsche Museum aan den poot. Later ringde ik nog een 100-tal kokmeeuwen, een 40 cantiaca's en eenige vischdieven en besloot daarmee voor dit seizoen mijn werkzaamheden in de inlagen.

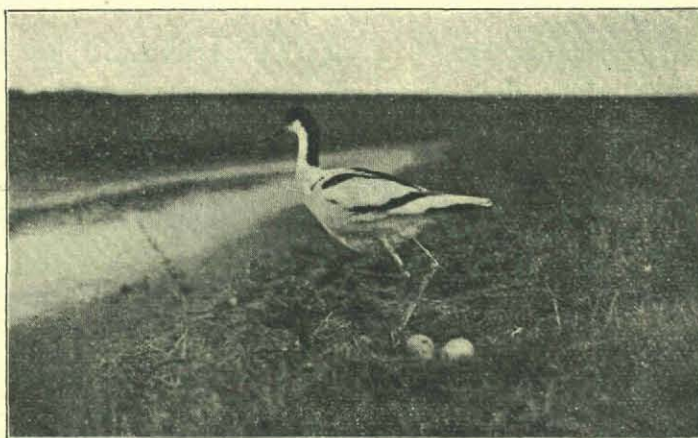

Fig. 8. De Kluit van Nieuwerkerk.

Foto J. VIJVERBERG.

Tusschen de bedrijven door was ik poolshoogte wezen nemen in het drooggelegde „Steenzwaan” onder Nieuwerkerk in Duiveland, waar de kluiten nog vrij talrijk nestelden. Ik had me in het hoofd gezet een foto van een kluit te krijgen, waar de vogel mooi „en profile”, hoog op de pooten en met opgeheven kop, op zou staan, min of meer poseerend dus. Daar het moerassige, onvaste terrein het maken van een hokje bezwaarlijk maakte, was ik hier op de automatische methode aangewezen. Ik vond nog kluitennesten genoeg en deed opnamen zooveel ik wilde, waaronder zeer mooie. De kluit, die zich in mijn brein had vastgezet, kreeg ik echter maar niet.

Eindelijk op een Zaterdagmorgen — er waren nu nog slechts zeer enkele nesten — toen ik meteen de doelmatigheid van een nieuw seintoestel op den sluiter wilde controleeren, kreeg ik de kluit vrij wel, zooals ik ze wenschte. Ik zag den bonten vogel op het nest toestappen en opeens het ronde plaatje, dat verschijnen moest, als de sluiter ging, boven de camera omhoog springen. Een dubbel succes dus: de kluit naar wensch en het seintoestel betrouwbaar. Dit eenvoudige apparaatje

zou me in het vervolg in staat stellen, op grooten afstand — vooral met behulp van mijn prisma — te constateeren, of een opname gedaan was.

Wordt vervolgd.

J. VIJVERBERG.

ONS DOODSKLOPPERTJE (ANOBIUM STRIATUM OLIV.).

HOEWEL er zich in ieder huis zeer zeker meubelen bevinden, die aangetast zijn door de z.g. houtworm, zijn er toch maar weinigen, die dieper doorgedrongen zijn in de geheimenissen, die er zich daar achter afspelen. Wel klaagt men dagelijks, dat er zich steeds een wit poeder onder een of andere stoel bevindt, maar in het begin beschuldigt men de huisvrouw, dat ze niet genoeg stoft, totdat plotseling een der huisgenoten gaatjes in die stoel bemerkt, waaruit dat witte poeder, houtmoolm, komt. Bij een nauwkeuriger onderzoek merkt men zelfs, dat het aantal gaatjes steeds toeneemt.

Zoo nu en dan vindt men wel eens een „klein hard vliegje”, maar niemand van

het huispersoneel heeft zelfs maar een flauw vermoeden, dat het een kevertje is en nog minder, dat het uit het hout te voorschijn komt. Hoe kan het ook anders! Hoe weinigen weten zelfs, dat de gewone houtworm de larve is van het kloppertje, het insect, dat zoo'n enorme schade aanricht in oude meubelen.

Laat ik beginnen, om achtereenvolgens de larve, de pop en de kever te bespreken, om daarna nog iets van hun levenswijze te vertellen.

De larve. Het is een klein, 3—4 m.M. lang, wit engerlingachtig teer diertje, dat algemeen

bekend is onder den naam van houtworm, welk beestje men niet gemakkelijk te zien krijgt. Duidelijk kan men er een kop en zeer moeilijk 13 ringen aan onderscheiden, omdat het geheele lichaam vol met rimpels en plooien zit. Op fig. 1 stelt dan ook niet iedere plooi een afscheiding tusschen twee segmenten voor.

De kop is eenigszins geel en zeer glimmend, zoodat hij afsteekt tegen het dof matte lichaam en is als het ware rondom door het eerste borstsegment omgeven, hetgeen men op fig. 2 vindt aangegeven.

De 3 borstsegmenten dragen ieder een paar pooten, die elk uit 4 leedjes bestaan.

Het geheele lichaam is behaard, (op fig. 1 niet aangegeven); het ventrale gedeelte nog sterker dan het dorsale.

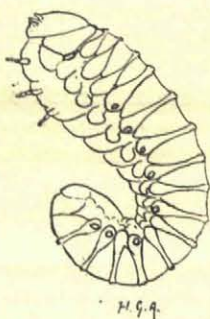

Fig. 1. Larve van *Anobium striatum* Oliv.

Fig. 2.
An. striatum Oliv.
Rugzijde der larve.